

TỔ CHỨC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA CỤC QUẢN LÝ THỊ TRƯỜNG TỈNH SÓC TRĂNG VÀ NHỮNG GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN

● NGÔ TRƯỜNG GIANG

TÓM TẮT:

Hiện nay, Cục Quản lý thị trường (QLTT) tỉnh Sóc Trăng đang thực hiện hiệu quả chức năng phòng, chống, xử lý các hành vi kinh doanh hàng hóa nhập lậu; sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm, hàng hóa không rõ nguồn gốc xuất xứ; hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ; hành vi vi phạm pháp luật về chất lượng, đo lường, giá, an toàn thực phẩm và gian lận thương mại. Tuy nhiên, trong quá trình hoạt động, Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng cũng có không ít khó khăn, tồn tại trong cơ cấu tổ chức và hoạt động. Bài viết phân tích về những hạn chế, vướng mắc trong tổ chức và hoạt động của Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng và đề xuất giải pháp hoàn thiện.

Từ khóa: quản lý thị trường, gian lận thương mại, hàng cấm, hàng giả, Cục Quản lý thị trường tỉnh Sóc Trăng.

1. Khái quát quá trình hình thành và phát triển của Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng

Năm 1954, miền Bắc bắt tay vào xây dựng chủ nghĩa xã hội. Để phát triển kinh tế, ngày 03/7/1957, Thủ tướng Chính phủ ban hành Nghị định số 290/TTg thành lập Ban QLTT Trung ương và Ban QLTT ở các thành phố, tỉnh, khu tự trị trong cả nước. Ban QLTT Trung ương và Ban QLTT có nhiệm vụ là cơ quan giúp Chính phủ nghiên cứu và tổ chức chỉ đạo thực hiện các chủ trương, chính sách QLTT, chống đầu cơ, tích trữ. Ngoài ra, Ban QLTT Trung ương và Ban QLTT có nhiệm vụ giữ ổn định thị trường, bảo đảm các nhu cầu cơ bản của sản xuất và đời sống trong giai đoạn khôi phục, cải tạo và xây dựng kinh tế ở miền Bắc.

Sau năm 1975, để quản lý về kinh tế và thị trường, ngày 23/11/1982, Chính phủ ban hành Nghị

quyết số 188/HĐBT về tăng cường thương nghiệp xã hội chủ nghĩa và QLTT. Nghị quyết số 188/HĐBT quy định thành lập Ban Chỉ đạo QLTT Trung ương và địa phương. Ban Chỉ đạo QLTT Trung ương và địa phương là cơ quan giúp Chính phủ và UBND các cấp tổ chức chỉ đạo các ngành, các cấp thực hiện công tác QLTT, chống đầu cơ, buôn lậu, trốn thuế và kinh doanh trái phép¹.

Ngày 16/7/1982, Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng ký ban hành Quyết định số 190/CT thành lập Ban Chỉ đạo QLTT Trung ương thuộc Hội đồng Bộ trưởng. Sau đó, để kiện toàn tổ chức và hoạt động của lực lượng QLTT, ngày 23/01/1995, Chính phủ ban hành Nghị định số 10/CP về tổ chức, nhiệm vụ và quyền hạn của QLTT. Theo Nghị định số 10/CP thì QLTT được xác định là lực lượng chuyên trách được tổ chức từ Trung ương đến huyện, có chức

năng kiểm tra, kiểm soát thị trường, đấu tranh chống các hành vi vi phạm pháp luật trong hoạt động thương mại ở thị trường trong nước.

Ngày 08/3/2016, Ủy ban thường vụ Quốc hội ban hành Pháp lệnh QLTT năm 2016. Pháp lệnh này quy định rõ vị trí, vai trò của QLTT là lực lượng chuyên trách, chủ lực về kiểm tra, kiểm soát thị trường và bảo đảm việc chấp hành pháp luật thương mại ở thị trường trong nước. Năm 2018, Ủy ban Thường vụ Quốc hội ban hành pháp lệnh sửa đổi, bổ sung một số điều của Pháp lệnh QLTT năm 2016. Tuy nhiên, đến ngày 10/8/2018, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg thành lập Tổng cục QLTT trực thuộc Bộ Công Thương. Theo Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg thì bộ máy Tổng cục QLTT ở trung ương được tổ chức tinh gọn trên cơ sở kiện toàn từ Cục QLTT thuộc Bộ Công Thương. Tại địa phương, thành lập Cục QLTT cấp tỉnh trực thuộc Tổng cục, thay cho mô hình Chi cục QLTT trực thuộc Sở Công Thương².

Tại tỉnh Sóc Trăng, trước ngày 12/10/2018, cơ quan QLTT được tổ chức ở địa phương là Chi cục QLTT trực thuộc Sở Công Thương tỉnh Sóc Trăng. Mô hình tổ chức QLTT hoạt động theo cấu trúc ngang bao gồm các Chi cục QLTT thuộc Sở Công Thương đã góp phần không nhỏ trong việc ổn định thị trường nội địa. Tuy nhiên, tình trạng gian lận thương mại, buôn lậu, hàng giả, vi phạm quyền sở hữu trí tuệ đã phát triển ở mức độ tinh vi, phức tạp hơn. Hành vi vi phạm không chỉ ở địa bàn cấp xã, huyện, tỉnh, mà có phạm vi rộng hơn, liên tỉnh, liên vùng, thậm chí móc nối với các đối tượng ở nước ngoài. Đặc biệt, với sự phát triển của Internet, công nghệ thông tin, thương mại điện tử đã và đang trở thành một kênh tiêu thụ hàng giả, hàng nhái, hàng lậu, hàng kém chất lượng khiến lực lượng chức năng rất khó phát hiện kiểm tra và xử lý. Chính vì thế, cách tổ chức lực lượng QLTT theo mô hình cũ, chia cắt theo địa phương đã bộc lộ những giới hạn, không theo kịp nhu cầu quản lý trong tình hình mới³.

Nhận thấy những bất cập tồn tại, với mong muốn xây dựng lực lượng QLTT tinh nhuệ, đáp ứng được yêu cầu của giai đoạn phát triển mới, ngày 10/8/2018, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg quy định chức năng, nhiệm vụ, cơ cấu tổ chức của Tổng cục QLTT trực

thuộc Bộ Công Thương. Theo đó, Tổng cục được tổ chức theo mô hình ngành dọc từ Trung ương đến địa phương, bảo đảm sự chỉ đạo, điều hành theo nguyên tắc tập trung thống nhất. Sự ra đời của văn bản này đã dẫn đến sự thay đổi một cách căn bản vấn đề tổ chức và hoạt động của lực lượng QLTT, trong đó có lực lượng QLTT tỉnh Sóc Trăng.

Ngày 11/10/2018, Bộ trưởng Bộ Công Thương đã ban hành Quyết định số 3690/QĐ-BCT quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, cơ cấu tổ chức của Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng trực thuộc Tổng cục QLTT. Theo nội dung văn bản này, Chi cục QLTT trực thuộc Sở Công Thương tỉnh Sóc Trăng trước đây, nay chuyển thành Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng trực thuộc Tổng cục QLTT.

Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng có chức năng giúp Tổng cục trưởng Tổng cục QLTT quản lý nhà nước và tổ chức thực thi pháp luật về phòng, chống, xử lý các hành vi kinh doanh hàng hóa nhập lậu; sản xuất, buôn bán hàng giả, hàng cấm, hàng hóa không rõ nguồn gốc xuất xứ; hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ; hành vi vi phạm pháp luật về chất lượng, đo lường, giá, an toàn thực phẩm; hành vi vi phạm pháp luật về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng và các hành vi gian lận thương mại theo quy định pháp luật trên địa bàn tỉnh Sóc Trăng.

Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng có tư cách pháp nhân, con dấu, tài khoản riêng và là đơn vị dự toán ngân sách theo quy định của pháp luật; được mở các tài khoản giao dịch, tài khoản tạm giữ tại Kho bạc Nhà nước; được trích lập các quỹ theo quy định của pháp luật. Cục QLTT có trụ sở chính tại tỉnh Sóc Trăng⁴.

2. Những hạn chế, vướng mắc trong tổ chức và hoạt động của Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng

Thứ nhất, về tổ chức bộ máy, biên chế công chức tại Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng nói chung và các Phòng chuyên môn, các Đội QLTT nói riêng còn quá mỏng, chưa đáp ứng được nhu cầu công tác. Thực tế hiện nay, Phòng chuyên môn chỉ có 4 công chức nên chưa đảm bảo theo quy định về tiêu chuẩn số lượng công chức để thành lập Phòng (theo quy định từ 5 công chức trở lên), tuy nhiên chức năng, nhiệm vụ của Phòng thì rất nhiều. Đối với các Đội QLTT, mỗi Đội chỉ có 5 công chức, nhưng quản lý 4 huyện, địa bàn quản lý rộng trong khi lực lượng quá mỏng (chia ra mỗi huyện chỉ có 1 công chức quản lý địa bàn). Trong khi đó hiện nay cơ sở

sản xuất, kinh doanh hình thành nhiều và đa dạng, tình hình sản xuất, buôn bán hàng giả, vi phạm sở hữu trí tuệ, hàng kém chất lượng xuất hiện ngày càng nhiều, thủ đoạn của các đối tượng ngày càng tinh vi, xảo quyệt, gây thiệt hại cho nhà sản xuất, kinh doanh chân chính và người tiêu dùng⁵.

Thứ hai, về chế độ chính sách đối với lực lượng QLTT: theo khoản 1 Điều 40 Pháp lệnh QLTT năm 2016 quy định công chức QLTT được hưởng lương, phụ cấp theo ngạch, bậc, chức vụ công chức chuyên ngành QLTT, phụ cấp thâm niên và các chế độ phụ cấp khác phù hợp với tính chất, nhiệm vụ, địa bàn hoạt động của lực lượng QLTT theo quy định của Chính phủ. Tuy nhiên hiện nay, Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng là đơn vị thuộc Tổng cục QLTT, các Phòng chuyên môn, nghiệp vụ và các Đội QLTT là đơn vị trực thuộc Cục QLTT nhưng đối với chức danh Trưởng các phòng chuyên môn, nghiệp vụ thì hưởng phụ cấp chức vụ 0.5, còn chức danh Đội trưởng hưởng phụ cấp chức vụ 0.3; Phó trưởng phòng hưởng phụ cấp chức vụ 0.3, còn Phó Đội trưởng hưởng phụ cấp chức vụ 0.2⁶.

Thứ ba, về thực tế hoạt động của các đơn vị thuộc Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng vẫn còn tồn tại những thiếu sót, hạn chế nhất định như ghi ấn chỉ còn hỏng, cập nhật hệ thống INS còn chậm so với thời gian quy định; ghi sổ nhật ký công tác chưa đúng với hướng dẫn tại Phụ lục của Thông tư số 18/2019/TT-BCT, thiết lập hồ sơ xử phạt vi phạm hành chính chưa chặt chẽ... Trong khi đó, hạ tầng công nghệ thông tin chưa đáp ứng được với quy mô của lực lượng, trình độ công nghệ thông tin của đội ngũ công chức, người lao động chưa đồng đều nên việc ứng dụng còn gặp nhiều khó khăn⁷.

Thứ tư, về cơ sở vật chất: theo khoản 2 Điều 38 Pháp lệnh QLTT năm 2016, Nhà nước bảo đảm kinh phí hoạt động, trụ sở, trang thiết bị, phương tiện làm việc và các điều kiện cần thiết khác cho lực lượng QLTT và theo khoản 1 Điều 39 Pháp lệnh quy định lực lượng QLTT được trang bị, sử dụng công cụ hỗ trợ, ô tô, xe mô tô phân khối lớn, tàu, xuồng cao tốc, phương tiện kỹ thuật nghiệp vụ và trang thiết bị chuyên dụng hiện đại. Tuy nhiên đến nay, lực lượng QLTT tại địa phương chưa được ưu tiên trang bị thêm mà vẫn chỉ sử dụng những phương tiện, công cụ thô sơ, đơn giản đang có, gây khó khăn cho công tác kiểm tra, xử lý vi phạm trong

thực tế (chẳng hạn xe mô tô là phương tiện chính phục vụ công tác kiểm tra, trong khi đối tượng kinh doanh trái pháp luật sử dụng xe mô tô, ô tô tốc độ cao). Kinh phí hoạt động giám định, kiểm định chất lượng hàng hóa ảnh hưởng đến việc kiểm tra, xử lý vi phạm về hàng giả, hàng kém chất lượng⁸.

3. Giải pháp hoàn thiện tổ chức và hoạt động của Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng

Một là, thực hiện nhanh việc kiện toàn tổ chức bộ máy và nhân sự, biên chế để ổn định tổ chức và hoạt động của Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng. Theo đó, cần tăng thêm biên chế công chức cho Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng để bố trí các Phòng chuyên môn, nghiệp vụ và các Đội QLTT trực thuộc đảm bảo đủ về số lượng biên chế công chức theo tiêu chuẩn thành lập Phòng, đồng thời đủ số lượng công chức giám sát địa bàn tại các Đội QLTT cấp huyện, nhằm đảm bảo hoạt động kiểm tra, kiểm soát thị trường⁹.

Hai là, chú trọng đào tạo và phát triển nguồn nhân lực. Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng cần xây dựng nhiều chương trình hỗ trợ tích cực hơn cho đội ngũ nhân sự được cử đi đào tạo, học tập nâng cao trình độ trong nước và quốc tế. Cục nên động viên đội ngũ công chức, người lao động tích cực tham gia hoạt động đào tạo nâng cao trình độ bằng việc hỗ trợ vật chất và tinh thần cho những người tham gia đào tạo. Về mặt vật chất, Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng cần nâng cao hơn nữa phụ cấp tiền sinh hoạt phí cho đội ngũ nhân sự đang đi học tập đào tạo. Hiện nay, phụ cấp cho người tham gia đào tạo tại các trường đại học trong nước là 100.000 đồng/người/ngày. Mức này so với mức chi thực tế là thấp. Do vậy, trong thời gian tới, Cục cần xem xét để tăng mức này lên cho người đang đi học có động lực hơn¹⁰. Bên cạnh đó, cần hoàn thiện chế độ về lương và phúc lợi. Để đảm bảo tính công bằng và chính xác, công tác về lương, phúc lợi, khen thưởng và kỷ luật phải dựa trên kết quả đánh giá chất lượng lao động và kết quả công việc mà đội ngũ nhân sự thực hiện. Kết quả đánh giá cần được công khai, minh bạch; các chế độ về lương, thưởng, phúc lợi cũng cần được công khai rõ ràng để công chức, người lao động thấy được tính minh bạch, công bằng trong đánh giá và xét chế độ¹¹.

Ba là, phân định rõ lĩnh vực, nhiệm vụ và thẩm quyền quản lý của các lực lượng chức năng, trong

ban hành văn bản quy phạm pháp luật. Vì hiện nay, hệ thống văn bản, chính sách pháp luật về đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả còn chồng chéo dẫn đến cách hiểu và cách áp dụng khác nhau, trong khi việc sửa đổi, bổ sung chậm, chưa tháo gỡ được cho các lực lượng chức năng trong thực thi nhiệm vụ (chẳng hạn như việc xác định giá trị hàng hóa giả mạo nhãn hiệu quy định tại Nghị định số 99/2013/NĐ-CP ngày 29/8/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực sở hữu công nghiệp chưa phù hợp quy định tại Điều 60 Luật Xử lý vi phạm hành chính năm 2012 sửa đổi, bổ sung năm 2020...). Ngoài ra, cần tăng cường công tác phối hợp bảo đảm hoạt động kiểm tra, kiểm soát thị trường thống nhất, minh bạch, có sự phân công, phối hợp với các cơ quan quản lý thương mại chuyên ngành và các lực lượng có chức năng đấu tranh chống vi phạm pháp luật về thương mại; bảo đảm phù hợp với thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, tôn trọng, bảo vệ quyền tự do kinh doanh của công dân, phù hợp với những cam kết quốc tế mà Việt Nam đã tham gia ký kết¹². Vì hiện nay việc kiểm tra, kiểm soát thị trường và

xử phạt vi phạm hành chính còn nhiều khó khăn, lực lượng QLTT quá mỏng (nhân lực còn thiếu), ngoài thực hiện nhiệm vụ chính trị của ngành, còn tham gia nhiều đoàn liên ngành của địa phương như: đoàn kiểm tra an toàn thực phẩm của Sở Y tế; đoàn kiểm tra game bắn cá của Sở Văn hóa; đoàn kiểm tra in, bán sách lậu của Sở Giáo dục và Đào tạo, Sở Văn hóa Thể thao và Du lịch; đoàn kiểm tra về đo lường chất lượng của Sở Khoa học và Công nghệ; đoàn kiểm tra về thú y của Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn¹³.

Cuối cùng, các cơ quan chức năng cần ưu tiên đầu tư trang thiết bị, phương tiện nghiệp vụ cho lực lượng QLTT như: định mức thêm xe ô tô chuyên dùng cho Cục QLTT và các Đội QLTT cấp huyện. Hiện nay, Cục QLTT tỉnh Sóc Trăng và các Đội QLTT cấp huyện chưa được cấp xe chuyên dùng bán tải để vận chuyển hàng hóa tịch thu để nhập kho hoặc chuyển đi tiêu hủy mà phải thuê xe để vận chuyển; cần trang bị đủ số lượng máy tính xách tay và máy in xách tay để thực hiện nhiệm vụ kiểm tra, kiểm soát lưu động; cho phép lực lượng QLTT được sử dụng vũ khí (súng bắn đạn chì), vì QLTT là ngành đặc thù nhiệm vụ chống buôn lậu¹⁴ ■

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN VÀ THAM KHẢO:

¹ Trần Hữu Linh (2019), Quá trình hình thành và phát triển của Tổng cục Quản lý thị trường, *Tạp chí Kinh tế và Dự báo*, (3), tr. 7.

² Trần Hữu Linh (2021), Những đổi thay của lực lượng Quản lý thị trường sau 3 năm chuyển đổi mô hình hoạt động, *Tạp chí Kinh tế và Dự báo*, (20), tr. 4.

³ Nguyễn Vy, (2022). Tự hào 65 năm xây dựng và phát triển lực lượng quản lý thị trường. Truy cập tại: <https://tapchicongthuong.vn/bai-viet/tu-hao-65-nam-xay-dung-va-phat-trien-luc-luong-quan-ly-thi-truong-89826.htm>

⁴ Khoản 2 Điều 3 Quyết định số 34/2018/QĐ-TTg quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Tổng cục Quản lý thị trường trực thuộc Bộ Công Thương.

⁵ Cục Quản lý thị trường (2022). Báo cáo số 923/BC-CQLTT ngày 22/12/2022 báo cáo kết quả tình hình hoạt động của lực lượng quản lý thị trường năm 2022 và phương hướng, nhiệm vụ năm 2023.

⁶ Cục Quản lý thị trường (2020). Báo cáo số 861/BC-CQLTT ngày 15/12/2020 báo cáo kết quả công tác năm 2020, phương hướng nhiệm vụ năm 2021.

⁷ Cục Quản lý thị trường (2022). Báo cáo số 923/BC-CQLTT ngày 22/12/2022 báo cáo kết quả tình hình hoạt động của lực lượng quản lý thị trường năm 2022 và phương hướng, nhiệm vụ năm 2023.

⁸ Cục Quản lý thị trường (2021). Báo cáo số 957/BC-CQLTT ngày 21/12/2021 báo cáo kết quả tình hình hoạt động của lực lượng quản lý thị trường năm 2021 và phương hướng, nhiệm vụ năm 2022.

⁹ Trương Thị Yến Nhi, Phạm Văn Tài (2021), Giải pháp hoàn thiện công tác quản trị nguồn nhân lực tại quản lý thị trường, *Tạp chí Kinh tế và Dự báo*, (9), tr. 91.

¹⁰Trần Thị Hồng Lam, Nguyễn Xuân Hiếu (2017), Đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý thị trường, *Tạp chí Tài chính*, (661), tr. 74.

¹¹Trương Thị Yến Nhi, Phạm Văn Tài (2021), Giải pháp hoàn thiện công tác quản trị nguồn nhân lực tại quản lý thị trường, *Tạp chí Kinh tế và Dự báo*, (9), tr. 92.

¹²Huỳnh Văn Trung (2021), Hoàn thiện các quy định pháp luật về xử phạt vi phạm hành chính đối với hành vi buôn bán hàng cấm là thuốc lá điều nhập lậu, *Tạp chí Nghiên cứu lập pháp*, (5), tr. 52.

¹³Phạm Hoàng Việt, Phạm Văn Tài (2021), Hoàn thiện công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu và gian lận thương mại của lực lượng quản lý thị trường, *Tạp chí Kinh tế và Dự báo*, (2), tr. 8.

¹⁴Phạm Hoàng Việt, Phạm Văn Tài (2021), Hoàn thiện công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu và gian lận thương mại của lực lượng quản lý thị trường, *Tạp chí Kinh tế và Dự báo*, (2), tr. 9.

Ngày nhận bài: 4/3/2023

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 4/4/2023

Ngày chấp nhận đăng bài: 16/4/2023

Thông tin tác giả:

NGÔ TRƯỜNG GIANG

Trường Đại học Trà Vinh

THE CURRENT ORGANIZATION AND OPERATION OF SOC TRANG PROVINCE DEPARTMENT OF MARKET SURVEILLANCE AND SOME SOLUTIONS TO IMPROVE ITS PERFORMANCE

● **NGO TRUONG GIANG**

Tra Vinh University

ABSTRACT:

Currently, Soc Trang Province Department of Market Surveillance is effectively performing its functions of preventing and controlling prohibited goods, counterfeit goods, smuggled goods, illegal goods, goods of unknown origin, and acts of infringing upon intellectual property rights, quality, measurement and food safety violations, and commercial fraud. However, the department has faced many difficulties in its organization and operational structure. This paper analyzes the limitations and obstacles in the organization and operation of the Soc Trang Province Department of Market Surveillance, and proposes some solutions to help the department improve its performance.

Keywords: market surveillance, commercial fraud, prohibited goods, counterfeit goods, Soc Trang Province Department of Market Surveillance.